

CMR'06:

**2006 – 16: Una dècada de canvis en un Món Rural viu
10è aniversari de la Fundació del Món Rural**

**ASSOLIMENTS I REPTES 2006-2016
REpte INSTITUCIONAL**

Lleida, 25 de novembre de 2016
Ramon Morell
r.morell@geosoc.udl.cat

➤ Propostes CMR'06:

Examinats els continguts de la ponència i conclusions de l'Àmbit cinquè del Congrés del Món Rural, i per tal d'ajustar la intervenció al temps assignat, centrarem la nostra atenció en els dos temes fonamentals que, al marge d'estar plenament lligats i correlacionats, de fet van constituir l'argument principal de les consideracions aportades i de les distintes conclusions a les que es va arribar.

Aquests dos temes són: El Contracte Global d'Explotació (CGE) i els Plans de Desenvolupament Rural (PDR) que n'engloben tres de diferent naturalesa, els PDR1, els PDR2 i els PDR5, però que nosaltres considerarem de forma agrupada. El CGE té els seus orígens en la Llei d'Ordenació Agrària de 2001. La primera idea era establir un contracte entre les administracions i les explotacions per gestionar els diferents ajuts. Aquesta primera idea ha anat evolucionant i ara podem assenyalar que l'objectiu del CGE és incentivar el desenvolupament de les funcions productives, econòmiques, mediambientals i socials de l'agricultura, amb la finalitat de fomentar la viabilitat de les explotacions agràries i assolir un desenvolupament rural sostenible. En resum el CGE ha passat a ser la integració de diversos ajuts adreçats a les explotacions agràries, d'acord amb el que estableix la normativa comunitària en matèria de desenvolupament rural.

Pel que fa als PDR va ser quan al 1997 la Comissió Europea va aprovar l'Agenda 2000, un projecte de reforma de la Política Agrària Comuna (PAC) que incloïa destinar part dels recursos al desenvolupament rural, passant aquest a ser l'anomenat "segon pilar" de la PAC. Aquest projecte va ser aprovat al Consell Europeu de Berlín de 24 i 25 de març de 1999.

En aquest document es fixaven les directrius en què s'havien de basar les actuacions de desenvolupament rural:

- la millora de la competitivitat de l'agricultura i la seva multifuncionalitat
- promoure la protecció del medi ambient en l'agricultura i la silvicultura amb mesures que contribueixin al desenvolupament sostenible
- participació en el desenvolupament econòmic de les zones rurals

➤ On som:

BREU RESUM DELS OBJECTIUS DELS PDR 2000-2006 I 2007-2013

- Estabilització de la població.-

Manteniment de l'activitat agrària i en l'àmbit de la seva ocupació, bàsicament manteniment i incorporació de jovent a l'activitat, els resultats més positius van estar la permanència de les dones en el món rural ajudant d'aquesta manera al foment de l'equilibri poblacional.
- Manteniment de l'ocupació fomentant la diversitat econòmica.-

Van ser moderadament positius els efectes sobre el manteniment de l'ocupació agrària, baix efecte pel que fa al nombre de nous llocs de treball creats. Impacte moderat en la creació i manteniment d'ocupació en els sectors serveis i indústria agroalimentària.
- Manteniment o millora dels ingressos de la comunitat rural.-

Resultats molt minsos en aquest àmbit i molt baix, concretament, en el cas del sector forestal.
- Sobre la situació del mercat.-

Millora de la competitivitat de la indústria agroalimentària degut a un major valor afegit en les produccions. Tanmateix, aquest bons resultats industrials no van tenir justa correspondència en el sector productor, en el sector agrari. La diferència entre ambdós àmbits, l'industrial i el productor, un cop més és va fer palès.
- Protecció i millora del medi ambient.-

L'aplicació del primer PDR no va produir impactes negatius considerables pel que fa a aquest àmbit del medi ambient en concret.
- Manteniment de les característiques estructurals de l'economia rural.-

Sense canvis en les estructures agràries, es va poder observar que aquells municipis beneficiats amb les ajudes del primer PDR van obtenir una millora d'activitat i recursos superiors als que no la van tenir, sense arribar, però, a les xifres mitjanes que es van donar pel conjunt de Catalunya.
- A destacar, finalment, que en el segon PDR es van manifestar determinades dificultats financeres en l'execució dels projectes, degudes, fonamentalment, al llarg procés de tramitació de l'aprovació del programa i de les modificacions que va sofrir en els anys 2008 i 2009. La crisi econòmica i financera va marcar de manera substancial el desenvolupament d'aquest segon PDR.

➤ Què resta per fer:

- Pot ser que la conclusió més important que podem aportar és que tant el CGE com els PDR s'han convertit en eines necessàries però no suficients, és a dir, encara que els seus resultats de cara a modificar estructures i, sobretot, amb incidència, en general, en el nivell dels preus i per tant de la renda agrària, siguin molt minsos o quasi bé inexistents, la seva existència s'ha enquistat tant en l'activitat agrària que, avui per avui, no poden desaparèixer, s'ha de continuar amb els PDR i amb les ajudes europees sigui quina sigui la via que s'apliqui (PRODER, FEDER, etc.).
- A Catalunya el sector agrari ha de passar a ser una opció de govern, polítiques transversals, no només de la Conselleria d'Agricultura. Manca, repetim a nivell de govern, una aposta clara per definir que es vol que sigui el sector agrari català. No hi ha cap dubte que en aquests moments el sector agroalimentari és un sector estratègic a nivell internacional, la qual cosa fa que no resulta gens heterodox parlar d'una estratègia clara agrícola per part del govern de Catalunya. Una pèrdua constant i perllongada en el temps de baixa rendibilitat agrària portarà uns costos elevats no en despeses d'importació, sinó en ingressos d'exportació, en caiguda de la indústria agroalimentària que haurà de canviar de proveïdors de matèries primeres que hauran de ser estrangers, sinó també d'impacte negatiu en la cohesió territorial de Catalunya.
- És possible aquesta opció política de govern, transversal? Creiem que sí perquè el món rural actual no és com el que teníem fa uns 20-25 anys. Es parla, i amb tota la raó del món, d'una nova ruralitat on la diversificació, plurifuncionalitat i transversalitat de l'agricultura és molt gran, la millora d'infraestructures i les activitats terciàries són paleses en el món rural. En definitiva, el context rural en el qual ara és pot treballar res té a veure amb el de fa uns anys.
- Si parlem, però, d'aquesta opció de govern per una millora en general de la ruralitat, és perquè encara avui hi ha latents molts dels problemes que es denunciaven en la ponència del Àmbit 5è del Congrés i que detallem a modo de recordatori:
 - Envelliment de la població
 - Mercat laboral molt petit, pocs llocs de treball i baixos salaris
 - Progressiva disminució del pes de l'activitat agrària en el conjunt de l'economia catalana
 - Excessiva dispersió parcel·lària
 - Pèrdua del nombre d'explotacions encara que guanyin en dimensió
 - Desigual distribució de la població en el territori català

D'altra banda hi ha problemes importants, canvi climàtic, acords de comerç internacional entre Europa i Canadà (CETA) i i EEUU (TTIP), tot el tema d'energies renovables, energies netes (la ramaderia emet gas metà), tots ells problemes que passen l'àmbit estricte del Departament.